

Ahmet Naşit Mengü (1903-1964)

Atatürk'ün yaverliği hizmetinde bulunan Ahmet Naşit Bey, 1903 yılında Erzurum'da dünyaya gelmiştir. Babası Tütüncüzade Akif Bey'dir. **Sivas Kongresi** öncesi Anadolu'ya geçerek **Mustafa Kemal Paşa**'nın mahiyetine katılmıştır. 1 Temmuz 1920'de Talimğâha katılmış ve 1 Kasım 1920 tarihinde asteğmen olmuştur. Sicil numarası P.1337 - 10'dur. 1920 yılının Ekim ayında Talimğâhtaki arkadaşlarının istirahat mektubunu iletmek üzere Ankara istasyonda Mustafa Kemal Paşa'nın ikametgahına gitmiş, kendisini orada **Yaver Muzaffer Bey** karşılamıştır. Muzaffer Bey'in yakın ve samimi ilgisinden etkilenerek kendisinde de Mustafa Kemal Paşa'nın yaverliği hizmetinde bulunma isteği uyanmıştır. Meclis-i Milli Muhafız Taburu 8. Bölük Takım Komutanlığı'na atanmıştır. 1 Mart 1921 tarihinde teğmen olmuş, 31 Mart-1 Nisan 1921'de birliğiyle **II. İnönü Muharebesine**, 18 Temmuz-21 Temmuz 1921'de **Kütahya-Eskişehir Muharebesine** ve 21 Ağustos-13 Eylül 1921 tarihlerinde **Sakarya Meydan Muharebesine** katılmıştır. Sakarya Meydan Muharebesi'nde sağ kolundan yaralanmış, 25 Ağustos 1922'de İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiştir. Büyük Taarruz'a da katıldıktan sonra **Mudanya Mütarekesi** Konferansı'na katılan Türk heyetinde görev almıştır. 30 Ağustos 1922'de üsteğmen olmuştur. 12 Nisan 1923'te Meclis-i Muhafız Bölüğü 2. Takım komutanı olmuştur. Resmî vazife kayıtlarına göre 1 Kasım 1927 tarihinde Cumhurbaşkanlığı yaverliği görevine atanmıştır. Ancak İsmail Akansel, Cumhurbaşkanlığı yaverliğine atanma tarihi olarak 1929 yılını vermektedir. 1 Eylül 1928 tarihinde Atatürk'ün Ertuğrul yatıyla Gelibolu'ya yaptığı ziyarette kendisinin de Ertuğrul yatındaki maiyet içinde olması, resmî kayıtlardaki yaverlik tarihinin 1927 senesinde başladığını doğrulamaktadır.

30 Ağustos 1929 tarihinde yüzbaşılığa yükselmiş, Harp Okulu'nda eğitimini tamamlamıştır. 1935 yılında kıdemli yüzbaşı olmuştur. Sırasıyla **Rüsuhi Bey** ile **Celalettin Bey**'in başyaverlikleri döneminde yaverlik vazifesine devam etmiştir. Atatürk'ün vefatından sonra Cumhurbaşkanlığı yaverliği görevinden 27 Şubat 1939 tarihinde 36. Alay 6. Bölük komutanlığına atanmıştır. 36. Alay 6. Bölük komutanı iken kanuni hizmet süresini doldurduğundan 28 Mart 1939'da verdiği istifa dilekçesi kabul edilmiştir. Yine Akansel'in eserinde bu istifa mektubu 14 Ekim 1938 olarak verilmiştir. Atatürk'ün hayatta olduğu dönemde istifa ettiğine dair bilgilerin doğruluğu ispata muhtaçtır. 28 Mart 1939 tarihinde ordudan ayrılmasının ardından Ankara Hukuk Fakültesi'ne devam etmiştir. 1940 yılında bu fakülteden mezun olduktan sonra ilgili makama sınıf değişikliği için müracaatta bulunmuş ve bu isteği kabul edilmiştir. İkinci Dünya Savaşı şartlarında 27 Mayıs 1942'de ihtiyaç nedeniyle eğitim ve hizmet için diğer emekli subayların bir kısmı gibi göreve çağırılmıştır. Ankara Merkez Komutanlığı Adli subaylık göreviyle ordu hizmetine dönmüştür. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte 16 Haziran 1946 tarihinde ordudan ikinci kez ayrılmıştır. Atatürk döneminde 8 yıl iki buçuk ay, İnönü döneminde 4 ay yaverlik hizmetinde bulunan Ahmet Naşit Mengü, kırmızı şeritli İstiklal Madalyası sahibidir.

Atatürk'ün son anına kadar yanında bulunan bir isim olarak Mengü'nün aktarımları hatıratlara girmiştir. Bu hatıratlardaki aktarımları yaygın olarak kullanılmıştır. Birincisi Atatürk'ün vefatı öncesi son sözleriyle ilgilidir.

Atatürk'ün biyografilerinde vefatından önceki son sözü ile ilgili iki iddia ortaya atılmıştır. Atatürk'ün son sözünün '*aleyküm selam*' olduğunu nakledenlerle, son sözünün '*saat kaç*' suali olduğunu aktaran anlatımlar bulunmaktadır. Bu konuda **İsmail Habib Sevük**, "Atatürk'le Beraber" kitabında, Ahmet Naşit Mengü'den bahsederek Atatürk'ün son sözünün '*saat kaç*' sorusu olduğunu iddia etmektedir. Sevük'ün anlatımıyla: "*Yine ölüm odasındaki karyolanın başındayız. Yaver, yeniden gözleri dolarak, anlatıyor: Bir ay önce, tam üç gün süren büyük baygınlıktan bir mucize gibi uyandığı zaman, takvime bakmış, günü sormuş, hesap yapmış hem zekâsı hem neşesi yerinde; "Demek biz öteki dünyaya gidip gelmişiz" demiş. Ölüm anları: Rafta, pide yuvarlaklığında, siyah yelkovanlı, beyaz kadranlı bir duvar*

saati var. Yatağından ona bakıyor. Artık gözlerinde fer yok mu? "Saat kaç?" Ebedi Şef'in son sözleri... Son hareket: Göz kapaklarını kaldırmış, boşluğa bakmış, kapaklar kendiliğinden iniyor. Bitti..." Atatürk'ün son anlarına tanıklık etmiş olan Salih Bozok ve doktorlarının anlatımlarında ise Atatürk'ün son sözü 'aleyküm selam'dır. Mengü'nün anlatımıyla aktarılan bir başka hatırayı da Sadi Borak, "Bilinmeyen Yönleriyle Atatürk" kitabında işlemektedir. Mengü'den naklen:

"Yıl 1927... Atatürk, Anadolu'ya geçtikten sonra ilk defa İstanbul'a dönüyor. Bütün kent halkı sokakları ve denizleri kaplamış. Bayramların en büyüğünü yaşıyorlar. Kıyılarından, denizlerdeki sandallardan Atatürk'ün motoruna doğru eller uzanıyor, "Yaşa, var ol!" sesleri kubbelerde yankılar yapıyordu. Atatürk de ayakta, mendil sallayarak bu sevgi gösterilerine karşılık veriyor. Ben, rahmetli Salih Bozok'la Ata'nın bir adım gerisindeyiz. Rahmetli Salih, halkın bu coşkun gösterilerinden çok heyecanlandı. Gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Gazi'ye eğilerek:

-Paşam, dedi, halkın şu coşkun tezahürlerine bakınız. Bu millet ebediyete kadar uğrunuza ateşe atılmakta tereddüt etmez.

Atatürk şu yanıtı verdi:

-Kendilerine faydalı olduğunuz, onlara müspet yolda hizmet ettiğiniz müddetçe milletin sevgisini kazanabilirsiniz. Vaatlerinizi yerine getirmez, milletin refahına hizmet etmezseniz bugün bizi alkışlayan bu topluluk yarın yuhalar."

Evlü ve bir çocuk babası olan Mengü, Fransızca bilmektedir. Ahmet Naşit Bey, iyi insan meziyetleri taşıyan, çalışma arkadaşlarının ve amirlerinin iltifatına mazhar olmuş bir askerdir. 1 Temmuz 1920-23 Ağustos 1923 tarihleri arasındaki hizmetinden dolayı İstiklal Savaşı zammı almıştır. Atatürk'ün yaveri Muzaffer Kılıç'ın 13 Temmuz 1959'da vefatı üzerine Cumhuriyet gazetesinin 17 Temmuz 1959 tarihli sayısında "Atatürk'ün Yaveri Muzaffer Kılıç" başlıklı bir yazı kaleme alarak, Kılıç ve Atatürk'e dair anılarını nakletmiştir. 6 Ekim 1960 tarihinde verdiği dilekçe üzerine İstanbul Gümüşsuyu Askeri Hastanesi'nde muayenesi sonucunda rahatsızlığı sebebiyle malul kabul edilmiştir 29 Ekim 1964 tarihinde vefat eden Ahmet Naşit Mengü, Ankara Cebeci Asri Mezarlığına defnedilmiştir.

Çağhan SARI

KAYNAKÇA

AKANSEL, İsmail Hakkı, **Atatürk ve Yaverleri**, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul 2006.

BALSEVEN, Ali Vedat, "Türkiye'de Yaverlik Kurumu ve Atatürk'ün Yaverleri", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

BORAK, Sadi, **Bilinmeyen Yönleriyle Atatürk**, Kırmızı Beyaz Yayınları, İstanbul 2004.

ÖZMEN, Serkan, "Atatürk'ü Yaverleri", **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar 2011.

SEVÜK, İsmail Habib, **Atatürk'le Beraber**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2020.

T.C. Genelkurmay Başkanlığı, Atatürk'ten Anekdotlar, Genelkurmay Basımevi, Ankara (Basım Yılı Yok)

TEVETOĞLU, Fethi, **Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.

21/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ahmet-nasit-mengu-1903-1964/?pdf=3947> adresinden erişilmiştir